

MD 37

Metodološki dokument

ISSN 1840 – 1082

UNAPREĐENJE KVALITETE STATISTIČKOG POSLOVNOG REGISTRA

Odsjek za Statistički poslovni registar i ekonomske klasifikacije

Bosna i Hercegovina

BHAS

Agencija za statistiku BiH

Sarajevo, 2014

Izdaje i tiska: Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine
Zelenih Beretki 26, 71 000 Sarajevo
Telefon: +387 33 91 19 11; Telefaks: +387 33 22 06 22
Elektronička pošta: bhas@bhas.ba;
Internet stranica: www.bhas.ba

Odgovara: Zdenko Milinović, ravnatelj

Priprema: Odsjek za Statistički poslovni registar i ekonomske klasifikacije
Agencija za statistiku BiH

Lektura: Janja Jaković

Molimo korisnike Publikacije da prilikom uporabe podataka obvezno navedu izvor

Sadržaj

KRATICE	3
UVOD.....	4
1. STATISTIČKI POSLOVNI REGISTAR – OSNOVNE INFORMACIJE	5
1.1. ULOGA	5
1.2. PRAVNA OSNOVA.....	5
1.3. USPOSTAVA STATISTIČKOG POSLOVNOG REGISTRA.....	6
1.4. OBUHVAT	6
1.5. IZVORI PODATAKA	6
1.6. AŽURIRANJE I FREKVENCIJA AŽURIRANJA SPR	7
1.6.1. Ažuriranje SPR-a iz administrativnih registara.....	7
1.6.2. Ažuriranje SPR-a iz ostalih administrativnih izvora.....	8
1.6.3. Ažuriranje SPR-a iz statističkih istraživanja.....	8
1.7. RAZMJENA PODATAKA IZMEĐU TRI STATISTIČKE INSTITUCIJE U BIH.....	8
1.8. JEDINICE STATISTIČKOG POSLOVNOG REGISTRA	9
1.8.1. Varijable na razini pravne jedinice	9
1.8.2. Varijable na razini poduzeća	9
1.8.3. Varijable na razini lokalne jedinice	10
1.8.4. Veze između jedinica.....	10
1.8.5. Klasificiranje po ekonomskoj djelatnosti.....	11
1.8.6. Klasificiranje po veličini poslovnih subjekata	11
2. UNAPREĐENJE KVALITETE PODATAKA SPR-A KROZ STATISTIČKA ISTRAŽIVANJA	12
2.1. SPR ISTRAŽIVANJE O LOKALNIM JEDINICAMA	13
2.1.1. Obuhvat.....	14
2.1.2. Kriteriji i način izdvajanja poduzeća kojima su poslani upitnici	15
2.1.3. Prikupljanje podataka.....	15
2.1.4. Stope odgovora	16
2.1.5. Uporaba podataka iz Istraživanja o lokalnim jedinicama	17
2.2. ISTRAŽIVANJE O UNAPREĐENJU KVALITETE PODATAKA U SPR-U 2012	18
2.2.1. Obuhvat	18
2.2.2. Rezultati istraživanja.....	18
2.3. UNAPREĐENJE PODATAKA SPR-A KROZ STRUKTURNO POSLOVNO ISTRAŽIVANJE	19
2.3.1. Obuhvat	19
3. UNAPREĐENJE KVALITETE PODATAKA SPR-A.....	20
PRILOG 1. UPITNIK KORIŠTEN U ISTRAŽIVANJU O LOKALNIM JEDINICAMA.....	22

Kratice

KRATICA	OPIS
SPR	Statistički poslovni registar
BiH	Bosna i Hercegovina
FBiH	Federacija Bosne i Hercegovine
RS	Republika Srpska
BD	Brčko Distrikt
FZS FBiH	Federalni zavod za statistiku Federacije Bosne i Hercegovine
RZS RS	Republički zavod za statistiku Republike Srpske
KD BiH 2010	Klasifikacija djelatnosti Bosne i Hercegovine 2010
NACE Rev.2	Statistička klasifikacija ekonomskih djelatnosti Europske unije
SPS	Strukturne poslovne statistike
CB BiH	Centralna banka Bosne i Hercegovine
EU	Europska unija
EC	Europska komisija

Uvod

Cilj ovog dokumenta je predstaviti osnovne informacije o Statističkom poslovnom registru (SPR), kao i njegovu ulogu u statističkoj proizvodnji Bosne i Hercegovine.

Prvi dio dokumenta sadrži osnovne informacije o Statističkom poslovnom registru.

U drugom dijelu predstavljena su statistička istraživanja koja su značajno utjecala na unapređenje kvalitete podataka u SPR-u.

Trećim dijelom je prikazan napredak u ažuriranju i unapređenju kvalitete podataka Statističkog poslovnog registra u razdoblju od njegovog uspostavljanja na razini Bosne i Hercegovine do danas.

1. Statistički poslovni registar – Osnovne informacije

1.1. Uloga

Statistički poslovni registar (SPR) predstavlja vitalnu ulogu u statističkom sustavu Bosne i Hercegovine. SPR je registar koji vodi i održava Agencija za statistiku BiH u suradnji s Federalnim zavodom za statistiku Federacije BiH, Republičkim zavodom za statistiku Republike Srpske i ekspoziturom Agencije za statistiku BiH u Brčko Distriktu. Kao rezultat zajedničkog rada tri statističke institucije u BiH, SPR predstavlja bazu informacija o poslovnoj zajednici u BiH koja se koristi u statističke svrhe.

1.2. Pravna osnova

Zakoni na razini države Bosne i Hercegovine:

- Zakon o statistici BiH („Službeni glasnik BiH“, broj 26/04 i 42/04);
- Zakon o klasifikaciji djelatnosti BiH („Službeni glasnik BiH“, broj 76/06, 100/08 i 32/10).

Zakoni i pravilnici na razini entiteta Bosne i Hercegovine – Republika Srpska:

- Zakon o klasifikaciji djelatnosti i Registru poslovnih subjekata po djelatnostima u Republici Srpskoj („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 74/10);
- Uredba o klasifikaciji djelatnosti Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 119/10);
- Pravilnik o razvrstavanju poslovnih subjekata i vođenju registra poslovnih subjekata po djelatnostima („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 119/10).

Zakoni i pravilnici na razini entiteta Bosne i Hercegovine – Federacija Bosne i Hercegovine:

- Zakon o klasifikaciji djelatnosti u Federaciji BiH („Službene novine Federacije BiH“, broj 64/07);
- Zakon o izmjenama i dopuni Zakona o klasifikaciji djelatnosti u Federaciji BiH („Službene novine Federacije BiH“, broj 80/11);
- Pravilnik o razvrstavanju poslovnih subjekata prema klasifikaciji djelatnosti u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj 6/12).

Zakoni na razini distrikta Bosne i Hercegovine – Brčko Distrikt:

- Zakon o klasifikaciji djelatnosti u Brčko Distriktu BiH („Službeni glasnik Brčko Distrikta BiH“, broj 8/07);
- Zakon o izmjenama Zakona o klasifikaciji djelatnosti u Brčko Distriktu BiH („Službeni glasnik Brčko Distrikta BiH“, broj 59/10).

Regulative na razini Europske unije:

- Regulation European Community (EC) No 177/2008 establishing a common framework for Business Registers for statistical purposes
- Regulation EC No 696/1993 on the statistical units and observation and analysis of the production system in the Community
- Regulation EC No 1893/2006 establishing the statistical classification of economic activities NACE Revision 2
- Recommendations Manual – BR for Statistical purpose.

1.3. Uspostava Statističkog poslovnog registra

Uspostavljanje zajedničkog modela Statističkog poslovnog registra na razini Bosne i Hercegovine odvijalo se u razdoblju od 2006. do 2008. godine, kroz realizaciju CARDS Twinnig projekta. Uz koordinaciju s ekspertima Statistike Danske, dizajniran je osnovni model kao i aplikacija SPR-a.

1.4. Obuhvat

SPR obuhvaća poslovne subjekte i njihove dijelove na teritoriju Bosne i Hercegovine. Uključeni su svi poslovni subjekti (pravne i fizičke osobe) bez obzira na veličinu i djelatnost koju obavljaju.

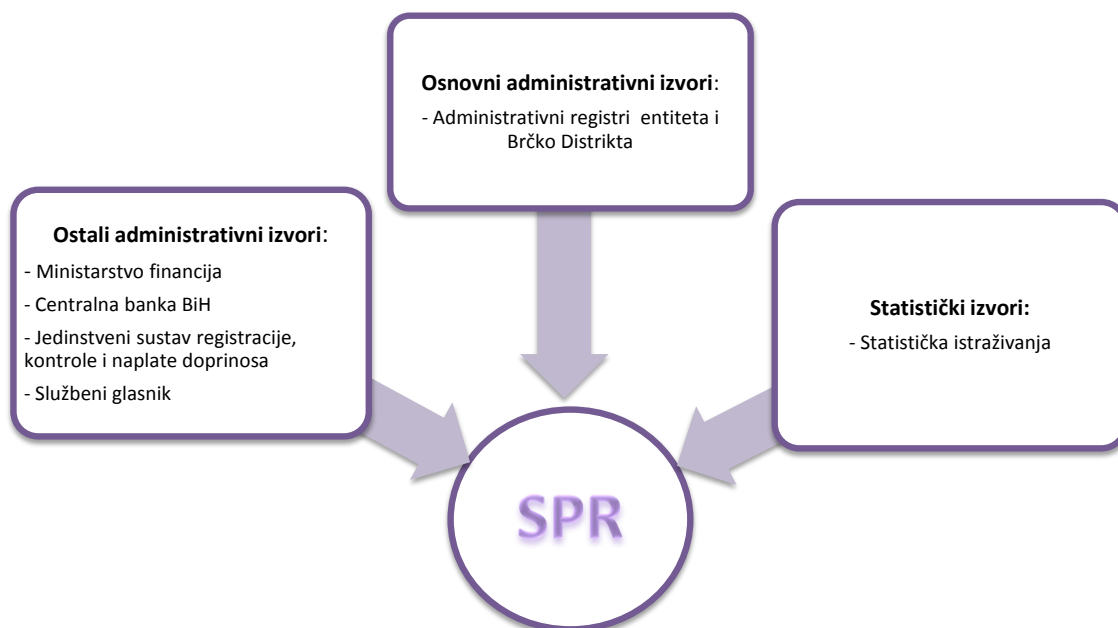
1.5. Izvori podataka

Osnovni izvori informacija o poslovnoj zajednici za SPR predstavljaju administrativni registri (administrativne evidencije o pravnim subjektima u entitetskim institucijama), statistički izvori (informacije prikupljene kroz različita statistička istraživanja) i ostali administrativni izvori.

Administrativni registri entiteta i Brčko Distrikta predstavljaju osnovni izvor odnosno podlogu za Statistički poslovni registar. Uvažavajući činjenicu da svi poslovni subjekti imaju pravnu obvezu registracije u administrativnim registrima, važno je naglasiti da se preuzimanjem podataka iz spomenutih registara, osigurava potpuna pokrivenost svih registrovanih poslovnih subjekata u Bosni i Hercegovini. Ovi podaci dopunjavaju se i ažuriraju informacijama iz ostalih administrativnih izvora, kao i povratnim informacijama iz statističkih istraživanja.

Izvori podataka koji se koriste za ažuriranje SPR-a, prikazani su na Slici 1.

Slika 1. Izvori podataka za Statistički poslovni registar

1.6. Ažuriranje i frekvencija ažuriranja SPR

Agencija za statistiku BiH u suradnji s entitetskim statističkim institucijama, vodi i održava konzistentnost podataka Statističkog poslovnog registra. Ažuriranje SPR-a se odvija u entitetskim zavodima i ekspozituri Agencije za statistiku BiH u Brčko Distriktu, na temelju metodoloških uputa koje priprema Agencija sukladno preporukama Europske unije.

Podloga za ažuriranje SPR-a, kako je prethodno objašnjeno, su podaci iz administrativnih registara, statističkih izvora i ostalih administrativnih izvora.

Kako se ne bi ugrozilo zajedničko jezgro sustava, sve metodološke izmjene koje se naprave u SPR-u, moraju biti dogovorene od strane SPR tima tri statističke institucije.

1.6.1. Ažuriranje SPR-a iz administrativnih registara

Statistički zavodi u entitetima i Ekspozitura Brčko Distrikta BiH, mjesečno dobivaju podatke iz administrativnih registara. Na temelju ovih podataka, novoosnovani poslovni subjekti se automatski uključuju u Statistički poslovni registar, a na isti se način preuzimaju i promjene u identifikacijskim i demografskim karakteristikama već evidentiranih subjekata u SPR-u. Ažuriranje podacima koji dolaze iz administrativnih registara najvećim dijelom se provodi automatski po točno propisanim procedurama.

1.6.2. Ažuriranje SPR-a iz ostalih administrativnih izvora

Pored podataka koji se preuzimaju iz administrativnih poslovnih registara, kao izvori za ažuriranje SPR-a koriste se i podaci iz **Centralnog registra transakcijskih računa Centralne banke BiH**. Agencija za statistiku BiH preuzima podatke od Centralne banke dva puta godišnje te entitetima i BD dostavlja podatke koji se odnose na subjekte za koje su oni odgovorni. Podaci Centralnog registra transakcijskih računa Centralne banke koriste se prilikom odlučivanja o promjeni statusa aktivnosti poduzeća.

Uspostavom **Jedinstvenog sustava registracije, kontrole i naplate doprinosa** koji vode i održavaju Porezne uprave entiteta, statističkim institucijama je omogućen pristup i korištenje podatka o broju zaposlenih u statističke svrhe. Podaci iz ovog izvora odnose se na tekuću godinu, za razliku od podataka iz financijskih izvješća, tako da se na taj način prate promjene podataka o zaposlenim (povećanje ili smanjenje u tijeku godine). Također, ove informacije mogu se uzeti u obzir kod odlučivanja o promjeni statusa aktivnosti poduzeća.

Prema informacijama iz **službenih glasnika** korigira se status aktivnosti za poduzeća koja su pokrenula postupak gašenja, stečaja ili likvidacije.

1.6.3. Ažuriranje SPR-a iz statističkih istraživanja

Ažuriranje SPR-a podacima koji dolaze iz statističkih istraživanja obavlja se ručno. Za sada je ažuriranje omogućeno samo zaposlenim u Odsjeku za statistički poslovni registar u entitetskim statističkim institucijama i Ekspozituri Brčko Distrikta. Nakon dobivenih saznanja iz statističkog istraživanja, informacije se provjeravaju kroz dodatne izvore podataka kao što su: ostala statistička istraživanja, podaci iz Poreznih uprava, podaci Centralne banke BiH, informacije iz Službenog glasnika, informacije s internetskih stranica itd. Nakon što informacije prođu dodatne kontrole, pristupa se ručnom ažuriranju podataka pojedinih poslovnih subjekata.

1.7. Razmjena podataka između tri statističke institucije u BiH

Razmjena informacija o individualnim jedinicama između svih statističkih institucija obavlja se tromjesečno, u točno određenim vremenskim intervalima. Ažurirane registre entitetski zavodi i ekspozitura u Brčko Distriktu, dostavljaju Agenciji za statistiku BiH. Nakon objedinjavanja i kontrole konzistentnosti podataka, kompletnu ažuriranu bazu SPR-a, Agencija proslijeđuje entitetskim zavodima za statistiku. Na ovaj način je uspostavljena jedinstvena baza Statističkog poslovnog registra u Bosni i Hercegovini.

1.8. Jedinice statističkog poslovnog registra

Jedinice koje se nalaze u Statističkom poslovnom registru su:

Administrativne jedinice

- Pravna jedinica
- Lokalna pravna jedinica

Statističke jedinice

- Poduzeće
- Lokalna jedinica

1.8.1. Varijable na razini pravne jedinice

Identifikacijske varijable:

- Identifikacijski broj (trinaestoznamenasti porezni broj);
- Matični broj (samo za subjekte sa sjedištem u entitetu Republika Srpska);
- Naziv (puni i skraćeni), Adresa (ulica i broj , poštanski broj, naselje, općina, kanton, entitet), Telefon, Fax, E-mail.

Demografske varijable:

- Datum registracije
- Datum gašenja

Ekonomске/stratifikacijske varijable:

- Status aktivnosti
- Pravni oblik
- Vlasništvo
- Podrijetlo kapitala

Ostale varijable:

- Transakcijski računi CB BiH

1.8.2. Varijable na razini poduzeća

Identifikacijske varijable:

- Statistički identifikacijski broj;
- Naziv, (puni i skraćeni), Adresa (ulica i broj , poštanski broj, naselje, općina, kanton, entitet), Telefon, E-mail;
- Identifikacijski broj pravne jedinice kojoj poduzeće odgovara u administrativnom registru.

Demografske varijable:

- Datum registracije (iz administrativnog registra);
- Datum gašenja (iz administrativnog registra);

- Datum promjene (u statističkom poslovnom registru).

Ekonomске/stratifikacione varijable:

- Status aktivnosti;
- Glavna i sporedne djelatnosti (moguće upisati 3 sporedne djelatnosti);
- Zaposlenost;
- Prihod.

1.8.3. Varijable na razini lokalne jedinice

Identifikacijske varijable:

- Statistički identifikacijski broj;
- Naziv i Adresa (ulica i broj , poštanski broj, naselje, općina, kanton, entitet);
- Statistički identifikacijski broj poduzeća kojoj lokalna jedinica pripada.

Demografske varijable:

- Datum registracije (iz administrativnog registra);
- Datum gašenja (iz administrativnog registra);
- Datum promjene (u statističkom poslovnom registru).

Ekonomске/stratifikacijske varijable:

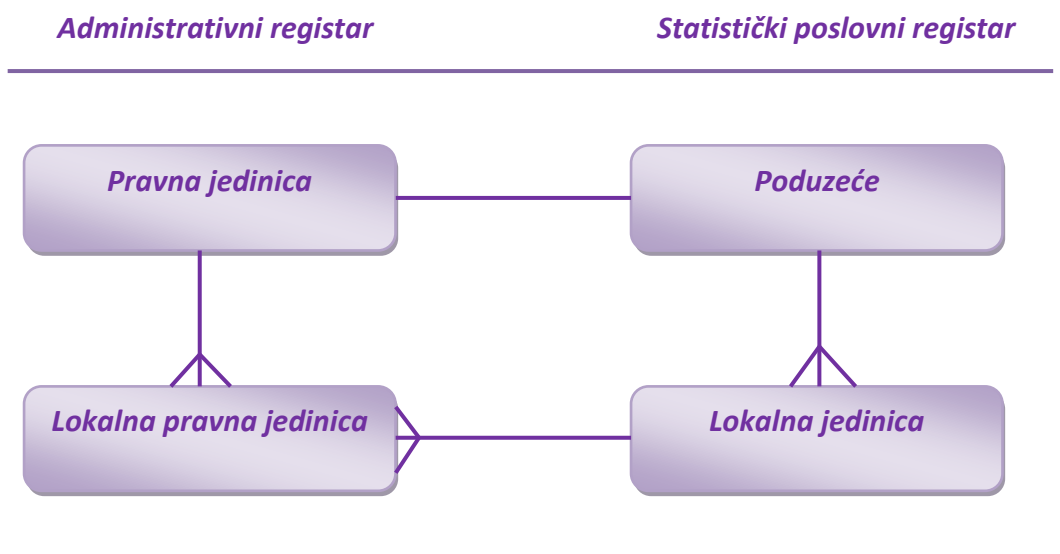
- Status aktivnosti;
- Glavna i sporedne djelatnosti (moguće upisati 3 sporedne djelatnosti).

1.8.4. Veze između jedinica

Jedinice, kako u administrativnom tako i statističkom registru, imaju odgovarajuće međusobne veze (Slika 2.):

- *pravna jedinica i poduzeće* - za svaku pravnu jedinicu kreirano je jedno poduzeće;
- *pravna jedinica i lokalna pravna jedinica*;
- *poduzeće i lokalne jedinice* - razlikujemo vezu između poduzeća i glavne lokalne jedinice i vezu između poduzeća i ostalih lokalnih jedinica;
- *lokalne pravne jedinice i odgovarajuće lokalne jedinice*.

Slika 2. Veze između administrativnih i statističkih jedinica

Veze između pravnih i statističkih jedinica su usklađene s preporukama Europske unije i usporedive su s vezama koje se formiraju u zemljama članicama EU.

Kako je već gore navedeno, sva poduzeća u SPR-u osim poreznog identifikacijskog broja, imaju i statistički identifikacijski broj kao vezu između administrativnih i statističkih jedinica.

1.8.5. Klasificiranje po ekonomskoj djelatnosti

Razvrstavanje poslovnih subjekata i njihovih dijelova po djelatnostima koje obavljaju vrši se prema Klasifikaciji djelatnosti BiH 2010 (KD BiH 2010). KD BiH 2010 je važeća klasifikacija djelatnosti usuglašena na razini Bosne i Hercegovine, utemeljena na Statističkoj klasifikaciji ekonomskih djelatnosti Europske unije – NACE Rev. 2. Prema KD BiH 2010 najniža razina klasificirane ekonomske djelatnosti je razina razreda (četiri znamenke).

1.8.6. Klasificiranje po veličini poslovnih subjekata

Za klasifikaciju poslovnih subjekata po veličini, prema preporukama Europske unije, koriste se dva kriterija: zaposlenost i promet.

Sukladno sporazumom postignutim između tri statističke institucije u BiH, podaci o broju zaposlenih i podaci o financijama poslovnih subjekata, razmjenjuju se jednom godišnje u kategorijama, a ne na individualnoj osnovi.

Kategorije veličine koje se koriste u SPR-u su prikazane u tablicama ispod:

Tablica 1. Kategorije zaposlenih prema kriteriju broja zaposlenih

Kategorija zaposlenih	Broj zaposlenih
Kategorija 1	0 – 9 zaposlenih
Kategorija 2	10 – 19 zaposlenih
Kategorija 3	20 – 49 zaposlenih
Kategorija 4	50 – 249 zaposlenih
Kategorija 5	250 i više zaposlenih

Tablica 2. Kategorije financija prema kriteriju ukupnih financijskih podataka

Kategorija financijskih podataka	Financijski podatak
Kategorija 1	0 - 99.999
Kategorija 2	100.000 – 499.999
Kategorija 3	500.000 – 3.999.999
Kategorija 4	4.000.000 – 19.999.999
Kategorija 5	20.000.000 – 99.999.999
Kategorija 6	100.000.000 i više

2. Unapređenje kvalitete podataka SPR-a kroz statistička istraživanja

Jedan od temeljnih zadataka Statističkog poslovnog registra je biti temeljna baza podataka za provođenje statističkih istraživanja, te pružiti korisnicima što je moguće višu razinu kvalitete podataka s kojima raspolaže. Podaci koji se preuzimaju iz administrativnih izvora, dodatno se ažuriraju informacijama prikupljenim kroz statistička istraživanja. Odsjek SPR-a ulaže dodatne napore kako bi podigao razinu korištenja SPR-a kao temeljne baze za okvir statističkih istraživanja s jedne strane, i prikupio što više povratnih informacija iz statističkih istraživanja i time omogućio bolji kvalitet podataka potrebnih za statističku proizvodnju, s druge strane.

Petogodišnjim planom razvoja SPR-a (2013-2017.), koji je potpisan od strane ravnatelja tri statističke institucije, planirano je unapređenje kvalitete podataka SPR-a kroz statistička istraživanja kao i kroz posebna SPR istraživanja. Predviđeno je da se posebna SPR istraživanja provode sukladno potrebama korisnika SPR-a.

Početkom 2012. godine, SPR tim koji čine predstavnici tri statističke institucije u BiH, razmatrao je plan unapređenja kvalitete podataka SPR-a. Dogovoreno je da se podaci SPR-a prvenstveno unaprijede povratnim informacijama iz *Godišnjeg strukturnog poslovnog istraživanja*, koje predstavlja jedno od najobuhvatnijih istraživanja na razini BiH. Također, provedena su dva posebna istraživanja, prvo tijekom 2012. godine *Istraživanje o unapređenju kvalitete podataka u SPR-u* i drugo tijekom 2013. godine *Istraživanje o lokalnim jedinicama*.

Metodologija i rezultati provedenih istraživanja u 2012. godini, *Godišnjeg strukturnog poslovnog istraživanja* i *Istraživanja o unapređenju kvalitete podataka u SPR-u*, je publicirana u 2013. godini.¹ Ovdje ćemo ukratko navesti rezultate spomenutih istraživanja.

Način realizacije i rezultati *Istraživanja o lokalnim jedinicama*, koje je provedeno u 2013. godini, će biti opisan u nastavku.

2.1. SPR istraživanje o lokalnim jedinicama

Shodno potrebama korisnika SPR-a, u 2013. godini provedeno je *Istraživanje za unapređenje kvalitete podataka o lokalnim jedinicama u SPR-u*.

Istraživanje je provedeno s ciljem prikupljanja podatka o lokacijama na kojima navedeni poslovni subjekt obavlja svoje djelatnosti. Usporedo s tim, imalo je za cilj i unapređenje kvalitete šifre djelatnosti, adresnih podataka i statusa aktivnosti lokalnih jedinica evidentiranih u Statističkom poslovnom registru.

Planiranju i realizaciji istraživanja o lokalnim jedinicama prethodila je veoma detaljna i obuhvatna analiza svih lokalnih jedinica u SPR-u. Analiza se odnosila na broj lokalnih jedinica, lokaciju, vezu s odgovarajućim poduzećem i šifre djelatnosti. Posebna pažnja je usmjerena ka glavnoj i sporednim šiframa djelatnosti lokalnih jedinica.

¹ Publikacija „Metodologija i rezultati provedenog istraživanja za unapređenje kvaliteta podataka u Statističkom poslovnom registru u 2012. godini“ je dostupna na web stranici Agencije za statistiku BiH, www.bhas.ba

Analizom je uočeno da veliki broj lokalnih jedinica ima, pored glavne šifre djelatnosti, i jednu do tri sporedne djelatnosti. Uz konzultaciju eksperata iz Danske statistike, dogovoreno je da se broj sporednih djelatnosti svede na minimum.

Agencija za statistiku je sačinila metodološke upute te zajedno s entitetskim zavodima, realizirala aktivnost „čišćenja” djelatnosti lokalnih jedinica kako bi se stvorio ambijent za pripremu istraživanja o unapređenju kvalitete podataka o lokalnim jedinicama.

2.1.1. Obuhvat

Istraživanjem su obuhvaćena aktivna poduzeća iz Statističkog poslovnog registra koja su, prema glavnoj djelatnosti, svrstana u sljedeća područja djelatnosti²:

B - „Vađenje ruda i kamena“

C - „Prerađivačka industrija“

D - „Proizvodnja i opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija“

E - „Opskrba vodom; uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša“

F - „Građevinarstvo“

G - „Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala“

H - „Prijevoz i skladištenje“

I - „Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (hotelijerstvo i ugostiteljstvo)“

J - „Informacije i komunikacije“

L - „Poslovanje nekretninama, iznajmljivanje i poslovne djelatnosti“

M - „Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti“

N - „Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti“

P - „Obrazovanje“

Q - „Djelatnost zdravstvene i socijalne skrbi“

S - „Ostale uslužne djelatnosti” (oblasti 95 i 96)

² Navedena područja djelatnosti predstavljaju kriterij za izbor okvira uzorka Strukturnih poslovnih statistika za „Godišnje strukturno poslovno statističko istraživanje“

S obzirom da navedena područja djelatnosti ujedno predstavljaju kriterij za izbor okvira uzorka Strukturnih poslovnih statistika (SPS) za “Godišnje strukturno poslovno statističko istraživanje”, koje provodi Agencija za statistiku BiH zajedno s entitetskim institucijama, dogovoreno je da taj kriterij, zbog velikog obuhvata jedinica, ostane isti i za “Istraživanje o lokalnim jedinicama”.

Konačan izbor jedinica u uzorku SPS istraživanja je poslužio za definiranje kriterija izbora jedinica za SPR istraživanje o lokalnim jedinicama.

2.1.2. Kriteriji i način izdvajanja poduzeća kojima su poslani upitnici

U izbor jedinica za Istraživanje o unapređenju kvalitete podataka o lokalnim jedinicama za razinu entiteta, uključena su poduzeća koja su na dan 31. 3. 2013. godine zadovoljavala sljedeće kriterije:

- glavna djelatnost poduzeća pripada gore navedenim područjima djelatnosti;
- podnijela su financijska izvješća za 2011. godinu;
- imaju 10 ili više zaposlenih;
- imaju jednu ili više aktivnih lokalnih jedinica koje imaju više od jedne sporedne djelatnosti.

Kriteriji za izbor jedinica za Brčko Distrikt su zbog manjeg obujma populacije, bili prošireni te su u konačnici uključena poduzeća koja su na dan 31. 3. 2013. godine zadovoljavala sljedeće kriterije:

- glavna djelatnost poduzeća pripada gore navedenim područjima djelatnosti;
- podnijela su financijska izvješća za 2011. godinu;
- imaju 2 ili više zaposlenih a nisu obuhvaćeni finalnim SPS uzorkom;
- imaju 10 ili više zaposlenih a nisu obuhvaćeni finalnim SPS uzorkom - iz ovog skupa su isključena poduzeća koja imaju samo glavnu lokalnu jedinicu s jednom šifrom djelatnosti.

Na konačne liste izdvojeno je ukupno **1.836** poduzeća na razini **BiH**. Od ukupnog broja izdvojenih poduzeća na konačne liste, 695 su poduzeća iz Federacije BiH, 902 su poduzeća iz Republike Srpske, a 239 poduzeća je iz Brčko Distrikta.

2.1.3. Prikupljanje podataka

Na upitnicima su se, za razinu poduzeća, prikupljali sljedeći podaci: Naziv poduzeća, ID broj, E-mail i Broj lokacija na kojima poduzeće obavlja djelatnost. Svi podaci, osim broja lokacija na kojem poduzeće obavlja svoje djelatnosti, bili su pretiskani s podacima kojima raspolaže SPR.

Upitnik je koncipiran tako da sadrži dva dijela:

I dio - Lokalne jedinice prema evidenciji Statističkog poslovnog registra

U ovom dijelu su pretiskani sljedeći podaci: Statistički broj, Matični broj (samo za RS), Općina, Naselje, Ulica i broj, Ukupan broj zaposlenih na danoj lokaciji (stanje 31. 3. 2013.), Naziv djelatnosti, Šifra djelatnosti i Broj zaposlenih po djelatnostima.

Ispod svakog pretiskanog podatka (osim statističkog broja) ostavljen je prazan prostor i jedinice izvješća su zamoljene da upišu pravilne podatke ukoliko već upisani podaci nisu točni.

Također, jedinice izvješća su zamoljene da upišu ukupan broj zaposlenih na danoj lokaciji sa stanjem 31. 3. 2013. i ukoliko poslovni subjekat, pored navedenih, obavlja još neku djelatnost, upiše Naziv djelatnosti, Šifru djelatnosti i Broj zaposlenih u prazan red ispod.

II dio - Lokalne jedinice koje nisu obuhvaćene evidencijom Statističkog poslovnog registra

Ukoliko poslovni subjekat obavlja djelatnost/i na lokacijama koje nisu obuhvaćene evidencijom Statističkog poslovnog registra, zamoljeni su da upišu sljedeće podatke: Adresne podatke, Ukupan broj zaposlenih na danoj lokaciji, Naziv djelatnosti, Šifru djelatnosti i Broj zaposlenih.

Kako bi upitnici bili korektno popunjeni, na upitnicima je bila navedena definicija lokalne jedinice, broja zaposlenih i kratka uputa.

Primjer upitnika korištenog u SPR istraživanju dan je u Prilogu 1.

2.1.4. Stope odgovora

Stopa odgovora na **razini BiH** bila je **84,6%**. Promatrano po entitetima i DB, stopa odgovora u FBiH je bila 90,8%, u RS 91,2%, a u DB 41,8%. (Tablica 3.)

Tablica 3. Stopa odgovora u istraživanju o lokalnim jedinicama

	Broj poduzeća u istraživanju	Broj poduzeća koja su odgovorila na upitnik	Stopa odgovora
Federacija BiH	695	631	90,8%
Republika Srpska	902	823	91,2%
Brčko Distrikt	239	100	41,8%
Bosna i Hercegovina	1 836	1 554	84,6%

2.1.5. Uporaba podataka iz Istraživanja o lokalnim jedinicama

Od ukupnog broja poduzeća koja su obuhvaćena istraživanjem na razini BiH, za 27 poduzeća se došlo do saznanja o promjeni statusa aktivnosti. Od toga je šest poduzeća, u Statističkom poslovnom registru, dobilo status aktivnosti *Neaktivan* dok je 20 poduzeća dobilo status aktivnosti *Mirujući*.

Od ukupnog broja poduzeća koja su odgovorila na upitnik na razini BiH, u SPR-u je ažurirano **6,7%** šifara glavne djelatnosti na razini **poduzeća**. (Tablica 4.)

Tablica 4. Ažurirane šifre djelatnosti na poduzećima i lokalnim jedinicama

	Poduzeća koja su odgovorila na upitnik		Ažurirane šifre djelatnosti poduzeća	
	Broj	%	Broj	%
Bosna i Hercegovina	1 554	84,6%	105	6,7%

Ukupan broj ažuriranih **lokalnih jedinica** iznosio je 1 468. Od tog broja, kod 175 lokalnih jedinica je ažurirana šifra djelatnosti. Procentualno, samo 0,1% šifri djelatnosti u SPR-u, nije bilo sukladno djelatnošću koju spomenute lokalne jedinice zaista obavljaju.

Kroz istraživanje se uspjelo doći do saznanja o novim lokalnim jedinicama odnosno lokalnim jedinicama koje nisu bile obuhvaćene Statističkim poslovnim registrom. Posmatrajući broj poduzeća koja su obuhvaćena ovim istraživanjem, na razini BiH, u SPR su zabilježene 162 nove lokalne jedinice, što je obogatilo obuhvat lokalnih jedinica u SPR-u.

2.2. Istraživanje o unapređenju kvalitete podataka u SPR-u 2012

Istraživanje za unapređenje kvalitete podataka u SPR-u provedeno je s ciljem unapređenja kvalitete glavne šifre djelatnosti, adresnih podataka i naziva poduzeća u Statističkom poslovnom registru. Ovo istraživanje prvi put je provedeno u 2012. godini. Metodologija i rezultati provedenih istraživanja za unapređenje kvalitete podataka u Statističkom poslovnom registru u 2012. godini je publicirana u 2013. godini i detaljno opisuje realizaciju istraživanja.³

Ovdje ćemo ukratko navesti samo dio rezultata provedenog istraživanja koji se odnose na ažurirane šifre glavne djelatnosti i adresnih podataka poduzeća, kako bi se dao uvid u aktivnosti koje su realizirane prethodnih godina s ciljem unapređenja kvalitete podataka u SPR-u.

2.2.1. Obuhvat

Istraživanjem za unapređenje kvalitete podataka u SPR-u obuhvaćena je populacija⁴ od ukupno **1.688** poduzeća na razini **BiH**. Od ukupnog broja izdvojenih poduzeća na konačne liste, 978 su poduzeća iz Republike Srpske, 693 su poduzeća iz Federacije BiH, a 17 poduzeća je iz Brčko Distrikta.

2.2.2. Rezultati istraživanja

Od ukupnog broja poduzeća koja su odgovorila na upitnik na razini BiH ažurirano je 27,8 % šifara glavne djelatnosti poduzeća i 5,9% adresnih podataka (Tablica 5).

Tablica 5. Ažuriranje šifara glavne djelatnosti i adresnih podataka iz SPR istraživanja

	Poduzeća koja su odgovorila na upitnik		Ažurirane šifre djelatnosti poduzeća		Ažurirani adresni podaci	
	Broj	%	Broj	%	Broj	%
Bosna i Hercegovina	1 003	59,4%	279	27,8%	59	5,9%

³ Ibid., p. 13

⁴ Ibid., p. 14

2.3. Unapređenje podataka SPR-a kroz Strukturno poslovno istraživanje

Prema dogovoru kroz IPA 2008 Twinning projekt, podaci prikupljeni kroz istraživanje Strukturnih poslovnih statistika (SPS) u 2012. godini, korišteni su za unapređenje kvalitete šifara glavne djelatnosti, adresnih podataka i naziva poduzeća u SPR-u.

Kako bi podatke prikupljene kroz SPS istraživanje bilo moguće koristiti u te svrhe, obrazac SPS istraživanja je prilagođen toj namjeni.

2.3.1. Obuhvat

Okvir za izbor uzorka napravljen je na temelju podataka SPR-a sa stanjem 31. 12. 2011. godine.

U Bosni i Hercegovini broj jedinica u okviru za uzorak je iznosio 24 229. Iz okvira uzorka izabran je uzorak od 11 139 jedinica za BiH, od čega za Federaciju BiH 6 748 jedinice, za Republiku Srpsku 3 838 jedinica i 553 jedinica za Brčko Distrikt BiH.

U **procentualnim iznosima**, od ukupnog broja poduzeća koja su odgovorila na upitnik na razini **BiH** kao što se vidi iz Tablice 6., u SPR-u ažurirano je: šifre **glavne djelatnosti** kod **5,7%** poduzeća, **adresni podaci** kod **0,6%** poduzeća i **naziv** kod **0,1%** poduzeća u SPR-u.

Tablica 6. Ažuriranje šifara glavne djelatnost, adresnih podataka i naziva poduzeća iz SPS istraživanja

	Poduzeća koja su odgovorila na upitnik		Ažurirane šifre djelatnosti poduzeća		Ažurirani adresni podaci		Ažurirani nazivi poduzeća	
	Broj	%	Broj	%	Broj	%	Broj	%
Bosna i Hercegovina	7.615	68,4%	432	5,7%	46	0,6%	10	0,1%

Uvidom u rezultate provedenog istraživanja, evidentno je da broj ažuriranih podataka o šifri djelatnosti u SPR-u nije velik. Konsekventno, 5,7% ažuriranih šifri djelatnosti govori u korist kvalitete posmatranih podataka u SPR-u. U prilog tome govori i činjenica da obuhvat SPS istraživanja iznosi više od 80% poduzeća koja predstavljaju okvir za provođenje statističkih istraživanja.

3. Unapređenje kvalitete podataka SPR-a

Tijekom 2014. godine izvršene su detaljne analize unutar baze SPR s ciljem evidentiranja broja promjena koje su realizirane u svrhu unapređenja kvalitete podataka.

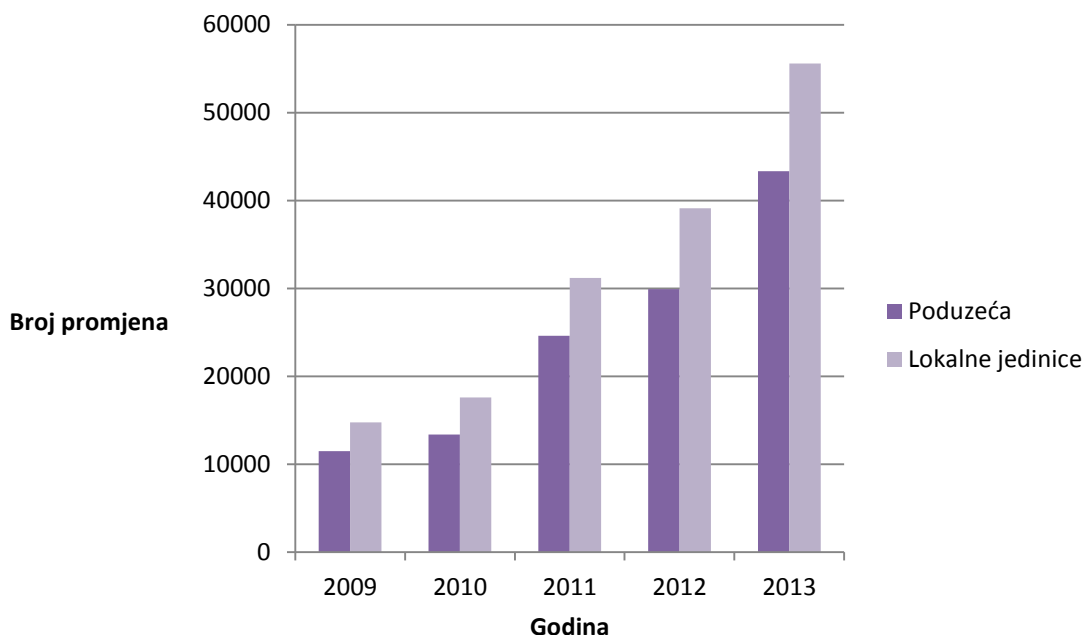
Od razdoblja uspostavljanja SPR-a na razini Bosne i Hercegovine, od kolovoza 2009. do danas, razina kvalitete podataka je imala uzlaznu putanju. Promatramo li broj promjena prilikom ažuriranja podataka u SPR-u tijekom jedne godine, realno je uočiti da se broj promjena kroz godine rapidno uvećavao. Uloženi su dodatni napori kako bi se evidentirale sve promjene na poslovnim subjektima, kako iz administrativnih tako i iz statističkih izvora, relevantne za statističku proizvodnju.

Tablica 7. Broj promjena na poduzećima i lokalnim jedinicama, 2009-2013.

Godina	Broj promjena na poduzećima	Broj promjena na lokalnim jedinicama
2009	11 493	14 746
2010	13 385	17 598
2011	24 598	31 200
2012	29 897	39 106
2013	43 328	55 590
Ukupno	122 701	158 240

U Tablici 7. prikazan je broj promjena, odnosno ažuriranih informacija na poduzećima i njihovim lokalnim jedinicama u razdoblju od 2009. do 2013. godine. U 2013. godini, broj promjena je znatno veći nego u 2009. godini, kako na razini poduzeća, tako i na razini lokalnih jedinica. To je rezultat realizacije planiranih aktivnosti u cilju unapređenja kvalitete podataka od strane SPR tima sve tri statističke institucije.

Grafikon 1. Promjene na poduzećima i lokalnim jedinicama, 2009-2013.

Administrativni registri predstavljaju izuzetno dobru podlogu za bazu informacija za SPR u BiH, što je ujedno i metodološka preporuka i standard zemalja članica Europske unije. S obzirom da se SPR dodatno unapređuje podacima iz ostalih administrativnih izvora i podacima iz statističkih istraživanja, moguće je ostvariti razinu kvalitete podataka koji zadovoljava sve korisnike SPR-a. Ovakvim načinom rada, Statistički poslovni registar u Bosni i Hercegovini, bilježi pozitivan trend unapređenja kvalitete podataka. (Grafikon 1.)

Petogodišnji razvojni plan SPR-a, koji je usvojen od strane tri statističke institucije u BiH, je predvidio aktivnosti koje će u narednim godinama osigurati unapređenje kvalitete Statističkog poslovnog registra. Između ostalog, planirane su aktivnosti uvođenja novih karakteristika u SPR kao što su Skupine poduzeća, Institucionalni sektor i Poslovna demografija. Realizacijom spomenutih aktivnosti, Statistički poslovni registar u Bosni i Hercegovini bit će u potpunosti usuglašen sa standardima i preporukama Europske unije.

Prilog 1. Upitnik korišten u Istraživanju o lokalnim jedinicama

BOSNA I HERCEGOVINA
AGENCIJA ZA STATISTIKU
BOSNE I HERCEGOVINE
PODRUŽNICA/ЕКСПОЗИТУРА БРЧКО

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
АГЕНЦИЈА ЗА СТАТИСТИКУ
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
ЕКСПОЗИТУРА БРЧКО

SPR/2013

Zakon o Statistici BiH " Službeni glasnik
BiH" br. 26/04 i 42/04

ISTRAŽIVANJE O LOKALNIM JEDINICAMA

Svrha Istraživanja o lokalnim jedinicama je prikupiti podatke o lokacijama na kojima navedeni poslovni subjekt obavlja svoje djelatnosti.

Lokalna jedinica je lokacija određena općinom, naseljem, ulicom i brojem gdje poslovni subjekt obavlja jednu ili više djelatnosti.

Za navedene lokalne jedinice (Dio I), potrebno je:

- ukoliko su navedeni adresni podaci nekorektno upisani, upisati ispravak u prazan red ispod;
- upisati ukupan broj zaposlenih na lokaciji sa stanjem 31.03.2013;
- upisati broj zaposlenih za svaku navedenu djelatnost, ukoliko se djelatnost ne obavlja upisati nulu "0";
- ukoliko poslovni subjekt, pored navedenih, obavlja još neku djelatnost, upisati naziv djelatnosti, šifru djelatnosti i broj zaposlenih u prazan red ispod;

Za lokalne jedinice koje nisu obuhvaćene evidencijom Statističkog poslovnog registra (Dio II), a poslovni subjekt na tim lokacijama obavlja djelatnosti, upisati: adresne podatke, ukupan broj zaposlenih na datoj lokaciji, naziv djelatnosti, šifru djelatnosti i broj zaposlenih.

Naziv i šifru djelatnosti upisati u skladu sa Odlukom o klasifikaciji djelatnosti Bosne i Hercegovine 2010 ("Službeni glasnik BiH", broj 47/10).

Broj zaposlenih predstavlja stanje krajem mjeseca prema kadrovskoj evidenciji. Zaposleni su sva lica koja imaju zasnovan radni odnos na neodređeno ili određeno radno vrijeme sa punim ili nepunim radnim vremenom.

_____ ID broj _____
naziv poslovnog subjekta
_____ Ukupan broj lokacija na kojima poduzeće obavlja djelatnosti _____
molimo upišite e-mail adresu _____

DIO I LOKALNE JEDINICE PREMA EVIDENCIJI STATISTIČKOG POSLOVNOG REGISTRA

_____ Statistički broj _____
Općina _____ Naselje _____

općina naselje
Ulica i broj _____

ulica i broj

Ukupan broj zaposlenih na datoj lokaciji (stanje 31.03.2013.)	_____	Broj zaposlenih po djelatnostima
Naziv i šifra djelatnosti iz SPR-a	_____	_____
Naziv i šifra djelatnosti iz SPR-a	_____	_____
Naziv i šifra djelatnosti iz SPR-a	_____	_____
Naziv i šifra djelatnosti iz SPR-a	_____	_____
_____ naziv djelatnosti	_____ šifra	_____

_____ Statistički broj _____
Općina _____ Naselje _____

opština naselje
Ulica i broj _____

ulica i broj

Ukupan broj zaposlenih na datoj lokaciji (stanje 31.03.2013.)	_____	Broj zaposlenih po djelatnostima
Naziv i šifra djelatnosti iz SPR-a	_____	_____
Naziv i šifra djelatnosti iz SPR-a	_____	_____
Naziv i šifra djelatnosti iz SPR-a	_____	_____
Naziv i šifra djelatnosti iz SPR-a	_____	_____
_____ naziv djelatnosti	_____ šifra	_____

ID Broj **II. DIO LOKALNE JEDINICE KOJE NISU OBUHVAĆENE EVIDENCIJOM STATISTIČKOG POSLOVNOG REGISTRA**Općina šifra statistika Naselje šifra statistikaUlica i broj Ukupan broj zaposlenih na datoj lokaciji (stanje 31.03.2013.)

Naziv djelatnosti:	Šifra	Broj zaposlenih po djelatnostima
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

Općina šifra statistika Naselje šifra statistikaUlica i broj Ukupan broj zaposlenih na datoj lokaciji (stanje 31.03.2013.)

Naziv djelatnosti:	Šifra	Broj zaposlenih po djelatnostima
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

Općina šifra statistika Naselje šifra statistikaUlica i broj Ukupan broj zaposlenih na datoj lokaciji (stanje 31.03.2013.)

Naziv djelatnosti:	Šifra	Broj zaposlenih po djelatnostima
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

Ime i prezime osobe koja je popunila upitnik Telefon: Potpis odgovorne osobe Datum

M.P.